

HIREK

Zsigmond László, kandidátus, intézetünk igazgatóhelyettese 1960 őszén — egyetemi tanszékvezető tanárrá történt kinevezése miatt — megvált funkciójától. Ezzel egyidőben a Magyar Tudományos Akadémia Ránki György kandidátust az Intézet tudományos titkárává nevezte ki. Intézetünk tagsága és pártszervezete meleg hangon búcsúzott Zsigmond Lászlótól, akinek tudományos felkészültsége, politikai és emberi magatartása nagy mértékben hozzájárult területünkön az 1956-os ellenforradalom utáni gyors konszolidációhoz, az Intézet marxista kollektívájának összeforrásához.

*

Intézetünk 1960 őszén újjászervezett *Tudományos Tanácsa* az elmúlt hónapokban megvitatta és kisebb módosításokkal

jóváhagyta az *Intézet 1960. évi munkájáról szóló jelentést és 1961. évi tervét*, valamint megtárgyalta az egyetemes történeti kutatás mai állását és az Intézet feladatait e kutatások fellendítése érdekében.

*

1960 novemberében Lackó Miklós „Ipari munkásságunk eredetéről és társadalmi forrásáról (1867—1949)” című, decemberben Gonda Imre „Bismarck és az 1867-es osztrák-magyar kiegyezés” című, 1961 áprilisában Benda Kálmán „A magyar jakobinusok története” című kandidátusi disszertációját vitatták meg. Disszertációjukat mindhárman sikeresen megvédték.

*

1961 januárjában — a Párttörténeti Intézet és a Történettudományi Intézet

²⁵ *Fejér Gy.*: Cod. dipl. V. 2. 397. l.

²⁶ I. m. 54. l. A visszavonás előszóiban történt az 1960 májusi soproni történészkonferencia alkalmából.

²⁷ *Major*: S. Szle. X. 1956. 2. sz. 139. l.

kezdeményezésére — megalakult a *népi-demokratikus korszak történetével foglalkozó munkaközösség*, amely a különböző történész-intézmények azon kutatóit egyesíti, akik a felszabadulás utáni korszak történetével foglalkoznak. A munkaközösség vezetője *Orbán László*, a MSzMP KB. Tudományos és Kulturális Osztályának vezetője; titkára *Borus József*, a Párttörténeti Intézet tudományos munkatársa. Az alakuló ülésen megvitatták a népi demokratikus korszak kutatási tematikáját s a munkaközösség ezévi programját. 1961 májusában a népi demokratikus korszak kutatásának eddigi eredményeit és problémáit vitatják meg.

*

Intézetünk pártszervezete 1961 februárjában megvitatta a Kommunisták és Munkáspártok 1960 novemberi Nyilatkozatát. A bevezető referátumot *Zsigmond László* kandidátus tartotta.

*

1961. március 25—29. között Milánóban *nemzetközi történész-konferencia* zajlott le, amelyen 22 európai ország történészei „Az európai ellenállás és a szövetségeseik” c. témát vitatták meg. A magyar történészeket *Szántó György* kandidátus, a Pártfőiskola tanszékvezető tanára vezetésével hattagú küldöttség képviselte. A konferenciára a magyar történészek három referátumot készítettek. *Pintér István*, a Párttörténeti Intézet tudományos munkatársa „A kommunizmus szerepe a magyar ellenállási mozgalomban”, *Mucs Ferenc* hadtörténész „Az antifasiszta katonai ellenállás néhány kérdése Magyarországon” és *Lackó Miklós* kandidátus, a Történettudományi Intézet tudományos munkatársa „A szovjet-ellenesség — a fasizmus elleni harc fő akadályozója” címmel írt tanulmányt. *Pintér* tanulmánya a konferencián is előadásra került. A konferencia ismertetésére folyóiratunk következő számában visszatérünk.

*

Ránki György kandidátus, Intézetünk tudományos titkára — *Berend T. Iván* kandidátussal együtt — gazdaságtörténeti munkásságának elismeréséül 1961. március 15-én *Kossuth-díjban* részesült. Az Intézet kollektívája bensőséges ünnepségen köszöntötte új, fiatal Kossuth-díjasunkat; kitüntetésére marxista történetírás megbecsülését is jelenti.

*

A Magyar Történelmi Társulat, a Művelődésügyi Minisztérium, a Központi Peda-

gógus Továbbképző Intézet, a Pécsi m. Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága és a Baranya megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága rendezésében május 4-én és 5-én tartották meg az 1961. évi *Pécsi Történetésznapokat*, számos budapesti és vidéki történész, történelemtanár részvételével. A vándorgyűlésen az Intézet munkatársai is szép számmal képviseltették magukat. Első nap *Pamlényi Ervin* tartott előadást „Nacionalizmus és szellemtörténet” címmel. Előadását hozzászólások követték. Második nap a tanári szekció ülése zajlott le, melyen a dolgozók középfokú történelemoktatásának módszertani kérdéseit vitatták meg. Az előadások után közös kirándulást szerveztek Siklós várába és Harkányfürdőre.

*

Intézetünk munkatársai közül az elmúlt hónapokban *Varga János* a Román Népköztársaságban volt tanulmányúton 1960. november 13-tól december 23-ig. Ott-tartózkodása során a parasztság 1848—49-es magyar forradalom és szabadságharc alatti helyzetére, problémáira, mozgalmaira kutatott. Bukarestben a Román Tudományos Akadémia kéziratárának magyar, illetve erdélyi vonatkozású dokumentumait nézte át s az 1954. évi kutatóútja óta szerzett anyagban több új, kutatási körébe vágó iratot talált. Kolozsvárott, a Történeti Levéltár vonatkozó anyagának átnézése során és az Állami Levéltárban számtalan parasztvonatkozású dokumentumra bukkant. Kutatásait Temesvár, Lugos, Arad levéltáraiban folytatta, majd visszatért Kolozsvárra és tanulmányútja befejeztéig az ott megkezdett munkával foglalkozott. Az értékes anyag egy részéről készült, mintegy 2200 felvétel az Intézet filmarchivumában nyert elhelyezést.

Lévai Jánosné ugyancsak 1960. november 24-től december 23-ig tartózkodott a Román Népköztársaságban, s tanulmányútja során a bukaresti és kolozsvári Történettudományi Intézet kutatóival konzultált, valamint anyagot gyűjtött a Román Tudományos Akadémia kolozsvári Történeti Levéltárában a XIX. század végi, XX. század eleji általános politika történetére, ezen belül elsősorban *Beksis Gusztáv* képviselői munkásságára és az Erdélyi Magyar Közmuvelődési Egyletben játszott szerepére.

Bartha Antal 1960. november 17-től december 30-ig tartó szovjetunióbeli tanulmányútja alkalmával koraközépkori kutatásokat folytatott Moszkvában, Leningrádban és Kiebben. Tanulmányozta a kievi fejedelemség és a kazár kaganátus

történetét, ezenkívül számos tudományos intézményt látogatott meg. Tapasztalatairól jelen számunk Határainkon túl rovatában számol be „A korafeudáliskori kutatás néhány kérdése a Szovjetunióban” címmel.

Sándor Vilmos 1961 áprilisában utazott Lengyelországba, a Lengyel Tudományos Akadémia egyetemi tankönyvvitája magyar delegátusaként. Az Akadémia jabolonai alkotóházában április 20–21-én tartott vitán mintegy százan vettek részt; a Szovjetunió 3, Csehszlovákia 2, az NDK 2, Magyarország 1 küldöttel képviseltette magát. Megvitatásra került a Lengyelország története 1864–1900 c. egyetemi tankönyv maketje. Sándor Vilmos a nemzetközi helyzet ismertetéséhez és néhány, a tőkés fejlődéssel kapcsolatos problémához szólt hozzá. A lengyel történészek

hozzászólásaikkal elsősorban a munka tényanyagát egészítették ki; elvi vitakérdésként a nacionalizmus és a patriotizmus viszonyának kérdése merült fel.

*

Az Intézet munkatársainak nagyobb munkái közül az 1961. év folyamán a következők jelentek meg:

Balázs Béla : Népmozgalom és nemzeti bizottságok 1945–1946;

Kossuth Lajos : Országgyűlési Tudósítások, V. kötet. Sajtó alá rendezte Barta István;

L. Nagy Zsuzsa : Forradalom és ellenforradalom a Dunántúlon;

R. Várkonyi Ágnes : Thaly Kálmán történetírása.